

Utvecklings- och hållbarhetsrådets möte 23-24 januari 2025

Protokoll fört vid utvecklings- och hållbarhetsrådets möte på Lemböte lägergård den 23 januari kl 16.00-18.30 samt den 24 januari kl 8.30-11.30.

Närvarande: Ordföranden, lantrådet Katrin Sjögren samt ledamöterna Josefine Egenfelt, John Eriksson, Rebecka Eriksson, vice ordförande Martha Hannus, Minna Hellström, Lise-Lotte Hellöre, Marcus Koskinen-Hagman, vice ordförande Niklas Lampi, Mikael Lundell, finansminister Mats Perämaa (deltog vid punkterna 1-7), Karl Wahlman (deltog vid punkterna 5-9) samt Jonas Wilén. Dessutom närvarade rådets huvudsekreterare Micke Larsson.

Förhinder att medverka: talman Jörgen Pettersson.

Övriga närvarande: vice ordförande i arbetsgruppen för koordinering och rapportering Petra Granholm, byråchef och medlem i arbetsgruppen för koordinering och rapportering Runa Tufvesson, ledande hållbarhetslots Matilda Dreijer samt vid punkterna 5-9 projektledare Alyssa Bittner-Gibbs, lagtingsdirektör Julia Lindholm, rättssakkunnig och ordförande för landskapsregeringens permanenta arbetsgrupp för demokratiutveckling Rasmus Lindqvist samt civilminister, med ansvar för demokratifrågor, Ingrid Zetterman.

1. Mötets öppnande

Lantråd Katrin Sjögren önskade alla välkomna till [utvecklings- och hållbarhetsrådets](#) tjugofemte ordinarie möte. Rådets nya medlem, Lise-Lotte Hellöre välkomnades särskilt.

2. Godkännande av föregående mötesprotokoll

Rådet **godkände** protokollet från det senaste ordinarie mötet, den 19 september 2024.

3. Rådets mötesplanering 2025

Rådet **beslutade** att nästa ordinarie möte hålls den 23 maj 2025, preliminärt kl 9.00-13.00.

Arbets- och mötesplan för 2025:

23-24 januari	Ordinarie möte på Lemböte lägergård
23 maj	Ordinarie möte (prel kl 9.00-13.00)
x september	Ordinarie möte

4. Statusrapport 6 – analys

[Statusrapport 6](#) fastställdes av rådets ordförandetrio i november och publicerades den 3 december 2024 (bilaga 1). Micke Larsson uppmärksammade och tackade för den omfattande arbetsinsats som ligger bakom framtagandet av rapporten.

Rådet **analyserade** och **diskuterade** rapporten med utgångspunkt i nedanstående frågeställningar.

- Vilka reflektioner och slutsatser ger statusrapporten?
- Hur förhåller vi oss till målen, och i synnerhet delmålen, framöver?
- Vad krävs, inom rimlighetens horisont, för att bibehålla alternativt öka implementeringstakten?

Rådet **konstaterade** bland annat att statusrapporten, trots komplexiteten, ger tydlighet och konkretion till hela hållbarhetsarbetet. Rapporten gör det enkelt att ta till sig ungefär var vi befinner oss på resan. Det framgår att vi har kommit en god bit på vägen och att det lönar sig att nöta på, vilket är viktigt att glädjas åt.

Rapporten skönsmålar inte nuläget och det diskuterades att vissa delmål som borde vara möjliga för oss att arbeta med lokalt är på väg åt fel håll (t ex delmålen 4.2 och 7.3). Orsakerna till detta bör analyseras mer djupgående. Möjligen har vi kommit till ett läge där det finns mer motstånd i de delmål som vi har långt kvar till, vilket kan bero på ovilja att avstå från något, ändra levnadssätt eller att kompromissa. Eventuellt finns ett behov av att prata mer om, och att hantera, eventuellt bakomliggande intressekonflikter. Parallellt ska mätning och rapportering fortsätta.

Drivna och engagerade människor och organisationer är väldigt viktiga och har varit en central framgångsfaktor i bärkraftsarbetet så här långt. Eldsjälar som i olika former frivilligt driver arbetet framåt bör uppmuntras. Det är av vikt att värna samarbetsandan, som gör bärkraft-nätverket till en sammanhållande kraft i det åländska samhället. Framöver är det viktigt att bibehålla och gärna öka engagemanget hos gemene individ.

Beslut måste också tas politiskt, även om de är obekväma och svåra. Eller som lagtingets gruppleddarforum uttrycker det i statusrapporten: "Hållbarhet ska självklart vara en folkrörelse och ett gräsrotsengagemang, men vi ser också att många av besluten, både i lagstiftning och resurstilldelning måste komma uppifrån, från lagting och regering. Det ansvaret har vi folkvalda". I de svåra besluten behövs starkt flankstöd och här har rådet en viktig funktion. Därför bör kanske rådets arbete synliggöras i högre grad.

Rådet **uttalade** att, trots eller tack vare politiska omvärldsförändringar, ligger den i utvecklings- och hållbarhetsagendan inslagna vägen fast. På Åland är hållbarhet prioriterat. Vi fortsätter att sträva mot uppnåendet av målen och delmålen.

- - - - -

Mötet ajournerades kl 18.30 och återupptogs kl 8.30 dagen därpå.

5. Val av vice ordförande

Inför mötet hade Martha Hannus meddelat att hon, på grund av byte av arbetsplats, ställer sin plats i rådet till förfogande (från och med den 1 februari 2025). Därav blev en av rådets två vice ordförandeposter vakant.

Martha Hannus avtackades med ett anförande av Micke Larsson.

Rådet **beslutade** att välja Mikael Lundell till vice ordförande för perioden fram till den 31 december 2025.

6. Arbetsgruppen för koordinering och rapportering

[Arbetsgruppen för koordinering och rapportering](#) har, sedan gruppen etablerades hösten 2017, en central roll i implementeringen av utvecklings- och hållbarhetsagendan. [Gruppens mandat](#) justerades av rådet senast i maj 2022. Under hösten 2024 har gruppens arbetssätt och sammansättning utvärderats.

I utvärderingen har det framkommit att flera av de målsansvariga avböjer omval med hänvisning till tidsbrist respektive obalans mellan uppdragets ansvar och mandat/resurser. Därav har det inte föreslagits att rådets ordförandetrio utser målsansvariga för 2025. I utvärderingen har det även framkommit att det eventuellt finns skäl att ytterligare stärka integreringen av gruppens arbete inom landskapsregeringen och dess förvaltning. Om så blir fallet skulle ansvaret för gruppens mandat flytta från rådet till landskapsregeringen. Vikten av förankring av gruppens arbete i samhällets sektorer behöver beaktas vid en eventuell flytt av ansvaret för gruppens mandat.

Rådet **konstaterade** värdet av en ytterligare förstärkning av såväl integreringen av gruppens arbete inom landskapsregeringen och dess förvaltning som gruppens koppling till samhällets sektorer. De arbetsteam som har etablerats kring respektive mål kunde med fördel fortsätta i form av nätverksgrupper inom ramen för bärkraft-nätverket.

Rådet **noterade** informationen till kännedom.

7. UN-Habitat och Everyone Can Flourish

I enlighet med informationen vid rådets senaste möte (mötespunkt 3b) har rapporten ["Everyone Can Flourish on the Islands of Peace - Åland Voluntary Review 2024"](#) uppmärksammats internationellt sedan publiceringen den 30 maj 2024.

Sedan föregående rådsmöte har FN-organet [UN-Habitat](#) uttryckt en vilja till samarbete i syfte att främja implementeringen av "Everyone Can Flourish"-filosofin som en övergripande kulturell förändringskraft som kopplar samman befintliga globala initiativ för genomförandet av FN:s Agenda 2030, samt genom att främja en implementering av "Everyone Can Flourish"-konceptet i andra delar av världen. "Alla kan blomstra"-idén, styrmodellen och dess tillämpning avses vara en möjliggörare för inkluderande hållbar utveckling i stor skala i städer, regioner och länder.

Rådet **noterade** informationen till kännedom.

8. Temadiskussion: Demokrati, tillit och delaktighet

Demokratin tillhör alla i samhället – det är vår demokrati. Demokratiska samhällen har visat sig vara bäst på att skapa goda livsförutsättningar för de många. Det finns således goda skäl att värna och att fortsätta utveckla demokratin tillsammans.

I linje med andemeningen med agendans strategiska utvecklingsmål om tillit och delaktighet (mål 2) fastställde landskapsregeringen i slutet av 2024 en [demokratistrategi för perioden 2025-2031](#) (bilaga 2) samt ett åtgärdsprogram för perioden 2025-2027 (bilaga 3).

Rasmus Lindqvist, som är rättssakkunnig vid landskapsregeringens regeringskansli och ordförande för landskapsregeringens permanenta arbetsgrupp för demokratiutveckling, presenterade demokratistrategin och det tillhörande åtgärdsprogrammet.

Demokratistrategin fokuserar på landskapsregeringens åtgärder men har relevans för hela det åländska samhället. Varje person och organisation kan genom strategin uppmuntras att fråga sig – vad gör vi för att främja vårt demokratiska samhälle?

Rådsmedlemmarna och övriga mötesdeltagare **redogjorde** för sina respektive perspektiv kring nuläget för demokratin på Åland. Dessutom berättade flera om vad de gör och har för avsikt att göra för att främja vårt demokratiska samhälle.

Rådet **konstaterade** att nuläget för demokratin på Åland i internationell jämförelse är gott. Men demokratin är på nedåtgående internationellt och det finns tendenser till hot också mot den åländska demokratin. Tilliten riskerar att undergrävas och en mångfald av små och stora insatser för att hantera dessa tendenser diskuterades. De som står upp för demokratin behöver flankstöd.

Dialog har ett egenvärde, och i det sammanhanget är dialogplattformen och samarbetsnätverket bärkraft demokratifrämjande i sig. Det bör övervägas hur den gränsöverskridande dialogen inom nätverket kan öka ytterligare. Vidare är ett framtidsytande samhällsledarskap och ett långsiktigt och inkluderande gräsrotsarbete, som syftar till en välgrundad känsla av tillhörighet och att vi är på väg mot en positiv framtid, av stor betydelse.

Rådet **uttalade** att vi med fast hand ska försvara och stärka den åländska demokratin.

9. Mötets avslutande

Katrin Sjögren avslutade mötet med ett tack för goda diskussioner.

Mötet avslutades kl 11.30.

Vid protokollet: Micke Larsson

Bilagor

Bilaga 1	Statusrapport 6 (pdf-version)
Bilaga 2	Demokratistrategi för perioden 2025-2031
Bilaga 3	Demokratistrategins åtgärdsprogram för perioden 2025-2027